

Turun yliopisto
University of Turku

YDINVOIMALAITOSPROJEKTI JA SOPIMUSSUHTEET (SOPU) -PROJEKTI

Tilannekatsaus 5.9.2012
Professori Ari Saarnilehto

Oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto
University of Turku

PROJEKTIN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET 1/2

Tavoitteet

- selvittää ydinvoimatoimittajayritysten sopimuskäytäntöjä ja sopimusoosaamista sekä jäsenyritysten tärkeiksi kokemia kysymyksiä ja oikeudellisia haasteita (fokus: alihankinta).

paikantaa ydinvoimalaitostoimitukseen parhaiten soveltuvat sopimusoikeudelliset periaatteet sekä samalla kartoittaa vältettävien sopimusmääräysten joukkoa

Oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto
University of Turku

PROJEKTIN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET 2/2

- Tutkimuskysymykset
 - 1) Miten ydinvoimalaitoksen toimittamiseen liittyvät sopimukset poikkeavat tavallisista urakka- ja muista toimitussopimuksista ja mihin nämä erot perustuvat?
 - 2) Ydinvoimalaitostoimituksiin liittyvät vastuukysymykset
- Empiirisen osion (2-vaiheinen) tarkoituksena erityisten juridisten ongelma-alueiden kartoitus ja tunnistaminen; samalla niiden seikkojen esiin nostaminen, joihin projektin myöhempi seminaaritoiminta fokusoidaan
- Empiirisen osion lisäksi tutkimushanke koostuu projektissa työskentelevien tohtoriopiskelijoiden väitöskirjoista, seminaarityöskentelystä sekä mahdollisista julkaisuista

Oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto
University of Turku

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT 1/2

- Kysymysten taustalla
 - SOPU-projektin tutkimussuunnitelmassa yksilöidyt tutkimuskysymykset
 - tutkimushankkeen osaprojektien eli väitöskirjojen kannalta keskeiset teemat riidanratkaisu ja sopimuksen irtisanominen
 - lisäksi osalla kysymyksistä kartoitettiin projektin eri toimijoiden välisten rajapintojen hahmottamista
- Kysely on toteutettiin sähköisesti datan analysointi- ja kyselytyökalu Webropolin avulla maaliskuu-toukokuussa 2012

Oikeustieteellinen tiedekunta

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT 2/2

- Vastaamista pyydettiin 84:ltä ydinvoima-alalla tavalla tai toisella toimivalta yritykseltä (FinNuclear ry:n jäsenyritykset sekä Teknologiateollisuus ry:n ydinvoima-alan toimittajat -toimialaryhmä)
- Kysely sisälsi sekä kyllä/ei-tyyppisiä että avoimia kysymyksiä
- Vastauksia kyselyyn saatiin 18 kappaletta (vastausprosentti noin 21); suurin osa toimittajia tai konsultti-/suunnittelyyrityksiä

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT 1/2

- Kohde: ydinvoimalaitosprojektissa eri tavoin mukana olevat toimijat
- Toteutetaan ensisijaisesti syyskuun 2012 aikana, kuitenkin viimeistään lokakuussa (2 haastattelijaa / kohde)
- Haastateltaviksi on yhteistyössä FinNuclear ry:n kanssa suunniteltu seuraavia tahoja:
 - 1) Dekra Industrial Oy, 2) Empower Oy, 3) Japrotek Oy Ab,
 - 4) Konecranes Finland Oy, 5) Kraftanlagen ARGE Olkiluoto 3,
 - 6) Pöyry Finland Oy, 7) Säteilyturvakeskus (STUK), 8) TVO Nuclear Services Oy, 9) Wärtsilä Finland Oy ja 10) YIT Oy

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT 1/2

- Tavoitteena on saada tietoa siitä, minkälaisia oikeudellisia haasteita ydinvoimatoimittajayritykset kohtaavat erityisesti alihankintatilanteissa sekä syventää kyselytutkimuksesta kertynyttä tietoa
- Tutkijat suorittavat haastattelutulosten analysoinnin
- Tulokset käydään läpi yhteistyössä yritysedustajien kanssa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, esim. workshop-työskentely, loppusyksystä tai keväällä

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 1/7

- **Ydinvoima-alan ominaispiirteitä**
 - **Laatuajattelu; Laatusysteemit; Laatuvaatimukset;** YVL-vaatimukset; normaalia tiukempi valvonta
 - Tavanomaista tarkempi sopiminen **projektin toteuttamiseen** liittyvistä asioista; tarkka säännösten todentaminen
 - **Dokumentoinnin** byrokraattisuus, tarkkuus ja täsmällisyys
 - **Puutteelliset määritelmät sopimuksessa ja lähtödokumentaatioissa** sekä niistä aiheutuvat seuraukset ja kulut; Tilaa ja muiden sitominen puutteellisten määritelmien aiheuttamien viivästysten yms. korvaamiseen;
 - **Rajapintojen** havaitseminen tilaajaan, toisiin toimittajiin, viranomaisiin ja voimalan toimittajaan; Reunaehtoien määrittely (milloin projekti siinä pisteessä, että edellytykset aloittaa omat työt täyttyvät);

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 2/7

- Ydinvahinkoihin liittyvät **vastuut**; Ydinturvallisuusvastuun rajaaminen projektin omistajalle, Vastuunvieritys lykkäys-, hyväksymis- ja maksuehtoja hyväksikäyttämällä; Riskien mittavuus ja suuruus; Riskien allokoinnin vaikeus; Vastuukysymysten, riskienhallinnan ja turvallisuuskäytännön korostunut merkitys,
- **Aikataulujen huomioiminen** ja sidonta tehtyyn suoritukseen, muutoksiin ja viivästyksiin
- Viivästysten massiivisuus
- Ongelmat samat kuin muissakin isoissa projektitoimituksissa: ensimmäiset sopimusversiot yksipuolisia; kansainvälisen lainsäädännön vieraus; pakottava kansallinen lainsäädäntö
- Turvallisuuteen liittyvät kontrollitoiminnot ja kurssit

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 3/7

- Sopimusten monimutkaisuus; projektin skaala; pitkät neuvottelut; Sopimusprosessi vaatii huolellista etukäteisvalmistelua ennen tarjoamista
- Asentamisen seuranta heikompaa kuin rakentamisen
- "Ylimalkaisuus tietyissä sopimuksen osissa ja liiallinen tarkkuus toisissa"

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 4/7

• Ydinvoima-alalle tyypillisiä ongelmia

Yleisesti

- Laatuvaatimukset; YVL-vaatimukset
- Dokumentoinnin byrokraattisuus
- Viranomaisprosessin hallinta
- Ajan ja resurssien hallinta
- Valtasuhteet pienten ja suurten yritysten välillä; jäykkyys, tilaajayhtiöiden "virastomainen lähestymistapa"
- Viivästysten heijastuminen koko alihankintaketjuun
- Heikko kansainvälisten sopimusmallien käyttö
- Työntekijöiden tilausmäärän vaihtelu
- Kielivirheet ja terminologia

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 5/7

Sopimukselliset

- Tilaajan omien **vastuiden** rajoittaminen; riskin valuttaminen alirakojen sijaan; liian laajojen vastuiden säilyttäminen alihankkijoille; toimittajan vastuu
- Tilaajan standardisoiman **sopimuksen muuttaminen** (erit. toimittajan vastuu, myöhästymissakot, ja korvauskohdat)
- Reunaehtojen määrittäminen asennussuunnittelulle ja asennukselle
- **Toimituslaajuuden ja -ajan muuttumisesta aiheutuvien seurausten ja korvausten määrittely**; tilaajan vaatimus töiden jatkamisesta, vaikka avoimia asioita (hinta, muutostyö); Tilaajan mahdollisuus määrätä jokin tehtävä tilauksen ottajalle ilman, että lisähinnasta on sovittu

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 6/7

Lisätöiden ja muutosten tilauksien ja niiden maksujen viivästymisen estäminen

- Vastuu asennetuista osista tilaajan **hyväksymiseen** asti ja hyväksymisen mahdollinen viivästyminen;
- Esivalmistuksen **aikataulun ja määrän sitominen asennusaikatauluun** (varastointitilat, vastuu, kulut)
- Tilaajan haluttomuus seurata maksuliikennesopimusta
- **Sovellettava laki ja oikeuspaikka**; kohtuuttomuus alihankkijalle

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 7/7

- Kilpailua rajoittavat lausekkeet
- Max. viiveen päivämäärä, jolla toimittaja voi purkaa sopimuksen ja tähän liittyvät automaattiset korvaukset
- Pitkään voimassa olevat sopimuspykälät
- Takuut ja vakuudet
- Pankkitakausten ehdot